

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

Допущено до захисту
Завідувач кафедри к.е.н., доцент
Давиденко І.В. ()
« 24 » травня 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа»
за освітньою програмою «Готельно-ресторанний справа»

на тему:

Шляхи підвищення ефективності функціонування готелів

Виконавець

студентка факультету міжнародної
економіки

Сахошко Юлія Павлівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник

к.е.н. доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Шикіна Ольга Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2019

АНОТАЦІЯ

Сахошко Ю.П. «Шляхи підвищення ефективності функціонування готелів».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» за освітньою програмою «Готельно-ресторанна справа» –

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел.

Об'єкт дослідження – процес підвищення ефективності функціонування готелів. Предметом дослідження є науково-практичні питання підвищення ефективності функціонування готелів на прикладі готелю «Аларус».

Метою роботи є розробка заходів та пропозицій щодо підвищення ефективності функціонування готелю «Аларус».

У роботі проаналізовано загальні поняття «готель», «ефективність» і його застосування у готельному господарстві, а також методика розрахунку показників ефективності функціонування готелів. Аналізується стан господарсько-економічної діяльності готелю «Аларус». Оцінюється ефективність впровадження заходів щодо підвищення ефективності функціонування готелю.

За результатами дослідження сформульована доцільність застосування бонусних програм для проживаючих та впровадження додаткових послуг. Проаналізована її ефективність, враховуючи прибуток та витрати на впровадження заходу.

Ключові слова: готель, ефективність, готельне господарство, бізнес-готель, економічна діяльність.

ANNOTATION

Sakhoshko Y.P. «The ways to improve hotels performance».

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 241 «Hotel and restaurant business» for the educational program «Hotel and restaurant business». – Odessa National Economics University. – Odessa, 2019.

The qualifying work consists an introduction, three chapters, conclusions, list of sources used.

The object of research is the process of improving the functioning of hotels. The subject of the scientific and practical questions of increasing the efficiency of hotels functioning on the example of the hotel "Alarus".

The aim of the work is develop measures and proposals for improving the efficiency of the hotel "Alarus".

The work analyzes the general concepts of "hotel", "efficiency" and its application in the hotel industry, as well as the methodology for calculating the performance of hotels. The state of economic activity of the hotel "Alarus" is analyzed. Evaluating the effectiveness of implementing measures to improve the functioning of the hotel.

The results of the study formulated the feasibility the bonus programs for the tourists and introduction of additional services. It analyzes its efficiency, taking into account the profit for the costs of introducing the measures.

Key words: hotel, efficiency, hotel industry, business hotel, economic activity.

ЗМІСТ

	стор.
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи забезпечення ефективності функціонування готелів.....	6
1.1. Готелі як складова засобів розміщення туристів.....	6
1.2. Поняття «ефективність» і його застосування у готельному господарстві	13
1.3. Методика розрахунку показників ефективності функціонування готелів.....	18
РОЗДІЛ 2. Аналіз економічної ефективності готелю	26
2.1. Сучасний стан розвитку готелів України	26
2.2. Загальна характеристика та аналіз діяльності готелю «Аларус»	38
2.3. Оцінка конкурентних позицій готелю «Аларус».....	50
РОЗДІЛ 3. Заходи щодо підвищення ефективності функціонування готелю «Аларус»	55
3.1. Рекомендації щодо підвищення ефективності функціонування готелю «Аларус».....	55
3.2. Економічне обґрунтування впровадження рекомендацій.....	61
ВИСНОВКИ	71
Список використаних джерел.....	74

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах ринкової економіки все більш посилюється конкурентна боротьба серед готельних підприємств. Власники розуміють, що мають вносити зміни щодо вдосконалення маркетингових стратегій, поліпшення своїх конкурентних переваг, впровадження сучасних технологій та покращення ефективності функціонування готелю загалом.

Для будь-якого готелю успіхом вважається його здатність залишатись цікавим для споживачів, що є доволі складною задачею, бо це завжди потребує змін у всіх структурних підрозділах готелю. Кожний готель має бути готовим та відкритим для змін, які безпосередньо мають бути економічно-обґрунтованими, що, у свою чергу, буде підтверджувати необхідність їх впровадження.

Отже, актуальність даної кваліфікаційної роботи полягає в необхідності забезпечення оптимальних умов для досягнення цілей підприємства, пошуку нових методів вдосконалення ефективності функціонування та підвищенню його конкурентоспроможності.

Мета кваліфікаційної роботи є розробка заходів та пропозицій щодо підвищення ефективності функціонування готелю «Аларус».

Досягнення поставленої мети обумовило необхідність вирішення таких завдань:

- розкрити поняття готель як складову засобів розміщення туристів;
- розглянути поняття «ефективність» і його застосування у готельному господарстві;
- визначити методику розрахунку показників ефективності функціонування готелів;
- дослідити сучасний стан розвитку готелів України;
- визначити загальну характеристику та провести аналіз діяльності готелю «Аларус»;
- провести оцінку конкурентних позицій готелю «Аларус»;

- розробити рекомендації щодо підвищення ефективності функціонування готелю «Аларус»;
- провести економічне обґрунтування впровадження рекомендацій.

Об’єктом дослідження кваліфікаційної роботи є процес підвищення ефективності функціонування готелів.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є науково-практичні питання підвищення ефективності функціонування готелів на прикладі готелю «Аларус».

Методом дослідження роботи є діалектичний метод дослідження явищ та процесів у їхньому взаємозв’язку і розвитку. Для досягнення мети та розв’язання визначених завдань кваліфікаційної роботи використано такі загальнонаукові методи: абстрактно-логічний (для узагальнення теоретичних положень, визначення сутності економічних понять, формування висновків); системний аналіз (для аналізу фінансового стану готелю «Аларус»); графічний (для наочного представлення статистичних даних); табличний та групування (при аналізі виробничої діяльності готелю); експертних оцінок (для вимірювання та оцінки заходів щодо підвищення ефективності функціонування готелю); конструктивний та експериментальний (оцінка результатів запропонованих заходів щодо підвищення ефективності функціонування готелю «Аларус»).

Інформаційна база дослідження. Теоретичну та методологічну основу дослідження становлять наукові праці з названої проблеми вітчизняних та зарубіжних вчених, законодавчі та нормативні акти України, інструктивні матеріали, що регламентують діяльність суб’єктів господарювання, довідково-інформаційні видання, дані бухгалтерської, статистичної та внутрішньогосподарської звітності готельного підприємства.

Не зважаючи на наявність публікацій, присвячених функціонуванню готельного господарства, досить мало уваги приділено підвищенню ефективності функціонування бізнес-готелів.

Впровадження нової послуги з продажу авторських екскурсій Наталії Власенко є перспективним новим продуктом, оскільки як показали економічні характеристики для досягнення точки беззбитковості потрібно продати екскурсії для 24 осіб.

ВИСНОВКИ

Розвиток готелю в повній мірі здійснює мрії в життя, коли власники готелів вміло поєднують чудові ідеї з фінансовим капіталом. Будь-який готель має на меті збільшити попит на свій продукт, покращити якість обслуговування та знайти шляхи підвищення його ефективності. Хоча складний процес пошуку стратегічних дій пропонує чимало труднощів, той готель, що володіє навичками, наполегливістю та може вміло організувати свою діяльність, дійсно стає готелем з великої літери.

В даному дослідженні було проаналізовано поняття «ефективність» готелю, виявлено шляхи до її підвищення на прикладі готелю «Аларус» та економічне обґрунтування впровадження нових послуг. Підсумки наведені нижче.

1. На сьогоднішній день в Україні на національному рівні діють три стандарти щодо засобів розміщення, метою яких є гармонізація українських норм і правил із міжнародними стандартами, що стосуються вимог до засобів розміщення та комплексу послуг, що ними надаються.

2. Виявлено, що ефективність готелю є відображенням вже існуючої економічної системи готелю в цілому. Ефективність є мінливою та може змінюватись через вплив різних факторів.

3. У даній кваліфікаційній роботі були розглянуті методики розрахунку економічної ефективності для оцінки економічного стану готелю та для вироблення майбутніх стратегічних рішень.

4. Український готельний ринок має привабливі перспективи та є одним з найбільш перспективних у Східній Європі. Кількість існуючих готелів в Україні далека від того, щоб задовольнити потреби країни з високою інвестиційною привабливістю та різноманітними туристичними можливостями. Готельний бізнес в Україні є перспективним викликом принаймні з двох причин:

- зростає ділова активність в країні, що неминуче призводить до зростання «ділових поїздок» як усередині країни, так і з-за кордону;
- заявивши про намір інтегруватися в європейські структури, Україна стає більш привабливою для європейських туристів.

5. Проаналізувавши фінансову діяльність підприємства, було виявлено поточну ситуацію готелю «Аларус». За аналізований період чистий фінансовий результат готелю «Аларус» збільшився на 358,9 тис. грн., але відхилення до підсумку становить -79,3 %.

Фінансовий стан підприємства є задовільним, але вищому керівництву доречно зробити впровадження із розширення асортименту наданих послуг, щоб залучити якомога більший сегмент споживачів.

6. Зроблено SWOT-аналіз готелю «Аларус», де були виявлені слабкі місця готелю – невеликий асортимент готельних продуктів, що є дійсно значним недоліком при виборі гостем готелю, адже готелі-конкуренти в цьому питанні виглядають більш виграно. Однак гарне місцезнаходження готелю, відносно невеликі тарифи, порівнюючи із конкурентами, також мають своє місце.

Згідно з результатами аналізу, можна сказати, що готелю потрібно вжити заходів для того, щоб перетворити наявні можливості у реальні дії й таким чином збільшити кількість позитивних рис готелю, посилити його діяльність.

Розподіл завантаження готелю «Аларус» по днях тижня наочно показав, що у готелі проглядається спад рівню завантаження по вихідних днях на відміну від будніх на 16%, що, у свою чергу означає зниження зацікавленості гостя у перебуванні в готелі по вихідних днях.

7. В якості розширення асортименту послуг та збільшення зацікавленості гостей у подовженні перебування на вихідні дні були здійсненні рекомендації щодо впровадження нових додаткових послуг. Було запропоновано сезонну акцію у якості продажу квитків до Одеського аквапарку, продаж гастро-туру по закладам Одеси та авторських екскурсій по

місту. Економічне обґрунтування впровадження нових послуг показав достатній рівень рентабельності та окупності витрат.

8. У даному дослідженні було запропоновано збільшення попиту на вихідні дні внаслідок зниження цін на проживання на 5%. Згідно з цим було виявлено, що рівень завантаження готелю у субота та неділю збільшиться з 60 до 65%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України: стаття 64 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Закон України «Про затвердження Правил користування готелями й аналогічними засобами розміщення та надання готельних послуг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0531-96>
3. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги: ДСТУ 4268:2003. Видання офіційне. Розроблено Держтурадміністрацією спільно з ДП НДІ «Система», м. Львів. [Чинний від 2004-01-07]. – К.: Держспоживстандарт України, 2004. – 14 с. – (Національний стандарт України).
4. Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення: ДСТУ 4527:2006. Видання офіційне. Розроблено Держтурадміністрацією спільно з ДП НДІ «Система», м. Львів. [Чинний від 2006-01-10]. – К.: Держспоживстандарт України, 2006. – 28 с. – (Національний стандарт України).
5. Послуги туристичні. Класифікація готелів: ДСТУ 4269:2003. Видання офіційне. Розроблено Держтурадміністрацією спільно з ДП НДІ «Система», м. Львів. [Чинний від 2004-01-07]. – К.: Держспоживстандарт України, 2004. – 14 с. – (Національний стандарт України).
6. Програмний документ «Стратегія економічного та соціального розвитку міста Одеси до 2022 року (актуалізована)» : від 07.12.2016 р. № 1321-VII [Електронний ресурс] // Одеська міська ради. – Режим доступу: <http://omr.gov.ua/ru/acts/council/91050>
7. Аналітичний звіт про регіональний розподіл трендів у сфері зайнятості в Одеському регіоні на 2017-2018 роки (м. Одеса, м. Ізмаїл, м. Білгород-дністровський) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://caritas.odessa.ua/articles/view/analitichniy_zvit_2017-2018_roki

8. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. – К.: Кондор -Видавництво, 2016. – 95 с.
9. Галасюк С.С. Готельний бізнес в умовах світової фінансової кризи / С.С.Галасюк // Стратегії розвитку України у глобальному середовищі: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Сімферополь: КІБ, 2009. – С. 45-47
10. Галасюк С.С. Державне регулювання сфери туризму України в контексті процесів євроінтеграції: монографія / ред. В. Г. Герасименко, О. Л. Михайлюк. – Київ: ФОП Гуляєва В.М., 2019. – 332 с.
11. Галасюк С. С. Організаційно-економічні засади функціонування малих готелів: монографія / С. С. Галасюк, О. В. Шикіна. – Одеса: Атлант, 2015. – 279 с.
12. Галасюк С.С. Проблеми розвитку засобів розміщення туристів в Україні / С.С.Галасюк // Міжнародний вектор туризму: сьогодні, майбуття: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Луганськ: ЛНУ, 2008. – С. 75-81.
13. Галасюк С.С. Проблеми функціонування ринку готельних послуг Одеського регіону / С.С. Галасюк // Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. – Харків: ХНУ, 2010. – С. 37-45.
14. Галасюк С.С. Структура ринку засобів розміщення Одеського регіону / С.С. Галасюк, О.В. Гусєва // Науковий вісник: Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. Вип. 18 (52). – Одеса: ОДЕУ, 2008. – С. 3-13.
15. Герасименко В. Г. Ключові індикатори розвитку підприємств готельного господарства в Одеській області / В. Г. Герасименко // Приазовський економічний вісник. – Запоріжжя, 2017. – Вип. №2 (02). – С. 42-46.4.
16. Герасименко В. Г. Методика визначення кількісних показників регіонального ринку туристичних послуг / В.Г. Герасименко, В.Я. Павлоцький // Регіональна економіка [Текст]. – 2011. – № 2. – С. 157-163.

17. Герасименко В. Г. Ринки туристичних послуг: стан і тенденції розвитку: монографія / В. Г. Герасименко, С. С. Галасюк, С. Г. Нездойминов [та інші]. – Одеса: Астропринт, 2013. – 304 с.

18. Герасименко В. Г. Тенденции развития мирового туристического рынка / В. Г. Герасименко, С. С. Галасюк // Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Одеса: ОДЕУ, 2007. - Вип. 12 (46). – С. 3-14.

19. Давиденко І.В. Культурний туризм як сучасний напрямок використання та збереження історико-культурної спадщини Одеського регіону / І. В. Давиденко // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2017. – Випуск 2 (08). - Ч. 2. – С. 49 – 53.

20. Давиденко І.В. Культурно-історична спадщина як основна складова розвитку культурного туризму в Україні / І. В. Давиденко // The global competitive environment: development of modern social and economic systems. - Chisinau, Republic of Moldova: Baltija Publishing, 2017. – Р. 20-22.

21. Давиденко І.В. Питання визначення якості готельних послуг / І. В. Давиденко, А. В. Ушатова // Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової системи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. – Дніпро: НО «Перспектива», 2017. – Ч. 1. – С. 78-81.

22. Давиденко І.В. Сучасні напрями стратегічного управління туристичним підприємством / І. В. Давиденко // Економічні студії. Науково-практичний журнал. – Львів: Львівська економічна фундація, 2017. - №2 (15) – С. 23-27.

23. Давиденко І.В. Шляхи оптимізації використання потенціалу регіональної рекреаційної системи / І.В. Давиденко // Вісник соціально-наукових досліджень. – Вип. 12. – Одеса, 2002. – С. 19-23.

24. Давиденко І.В., Яценко К. Ю. Сучасні тенденції туристичного попиту // Модернізація економіки та фінансової системи країни : актуальні

проблеми та перспективи : Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2017. С. 28–31.

25. Данилина С. А. Виртуальность фиктивного капитала в современных условиях / С. А. Данилина // Социально-экономическое развитие региона: теория и практика: вестник Тульского филиала Финуниверситета. – Тула: ТулГУ, 2017. – С. 7-11.

26. Даниліна С. О. Концентрація виробництва та капіталу в Україні / С. О. Даниліна // Вісник Національного технічного університету «ХПІ»: збірник наукових праць. Серія: Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Х.: НТУ «ХПІ», 2013. – №44 (1017). – С. 15–24.

27. Даниліна С. О. Фінансовий капітал в умовах глобалізації / С. О. Даниліна // Формування ринкової економіки: зб. наук. пр. – Київ: КНЕУ, 2014. – №31. – С. 246-253.

28. Димеденко І.В. Вісник ДІТБ. Серія: Економіка, організація та управління підприємствами туристичної індустрії та туристичної галузі в цілому. - 2009. - №13. - С.41-46 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/dymedenko.htm.

29. Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/books_ukr/dyadechko61.htm

30. Економічна ефективність управління в системі ринкових відносин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1560061051027/menedzhment/ekonomichna_efektivnist_upravlinnya_sistemi_rinkovih_vidnosin.

31. Єгупова І. М. Можливості розвитку хостелів в Україні / І. М. Єгупова, І. В. Давиденко, Л. В. Бортник // Актуальні проблеми розвитку економіки в контексті глобальних викликів: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 45-річчю факультету міжнародної економіки (19-20 вересня 2013 р.). – Одеса: Атлант, 2013. – С. 266-269.

32. Колективні засоби розміщування в Україні у 2017 році: статистичний бюлетень. – К. : Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

33. Количество пользователей Viber в Украине за год выросло на 40% — интервью [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://delo.ua/business/kolichestvo-polzovatelej-viber-v-ukraine-za-god-vyroslo-na-40-343460/>

34. Коцюрубенко Г. М. Грошові перекази та їх роль у формуванні інвестиційного потенціалу домогосподарств України / Г. М. Коцюрубенко // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2018. – № 4. – С. 104-116.

35. Коцюрубенко Г.М. Джерела формування доходної частини бюджету домогосподарства – Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. – Вип. 12 (115)/ Наук.ред. І. Г. Манцуров. – К., 2010.

36. Коцюрубенко Г.М. Потенціал трудових мігрантів у розвитку туристичного бізнесу в регіонах України / Г. М. Коцюрубенко// Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України: Матеріали круглого столу та студентської науково-практичної конференції (м. Одеса, 10 квітня 2019 р.) / Одеський національний економічний університет. – Одеса: ОНЕУ, 2019. – 881 с. С. 66-68.

37. Коцюрубенко Г. Практика та проблематика формування місцевих бюджетів (на прикладі обласного бюджету Одеської області) [Текст] / Г. Коцюрубенко, А. Щербатюк // Науковий вісник. – 2018. – № 1 (253). – С. 83-97.

38. Лайко М.Ю., Кошелева А.И., Евстегнеева Д.К. Международный опыт и российская практика эффективного управления гостиничными предприятиями // Региональная экономика и управление: электрон. науч. журн. 2016. № 4 (48) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://eee-region.ru/article/4801/>

39. Литовка А. О. Класифікація інноваційної діяльності туристичного підприємства / А. О. Литовка, О. В. Шикіна // Глобальні та національні проблеми економіки. – Миколаїв, 2016. – Випуск №14. – С. 416-420.

40. Мельниченко С.В. Маркетингова політика в готельному бізнесі: монографія / С.В. Мельниченко, А.В. Магалецький // – К.: Київ. нац. торг. екон. унт, 2011. – 344 с.

41. Нездойминов С. Г. Малый бизнес гостеприимства в контексте развития социального предпринимательства / С. Г. Нездойминов, О. В. Шикина // Journal Association 1901 SEPIKE. – 2016. – № 15. – С. 118-121.

42. Нездойминов С.Г. Малый бизнес в сфере туризма и гостеприимства как фактор социального предпринимательства / С.Г. Нездойминов, О.В. Шикина // Социальное предпринимательство в современных экономических условиях: материалы Всероссийской конф. с международным участием (26–27 октября 2016 г., Сыктывкар). – Сыктывкар: ГОУ ВО КРАГСиУ, 2016. – 170 с. С. 91-96

43. Нездойминов С.Г. Готельний бізнес України в умовах ринкових реформ // Ars Administrandi. – 2016. – №3. – С. 97-106

44. Нечева Н. В. Забезпечення ефективного управління персоналом підприємств курортно-рекреаційної сфери: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / Н. В. Нечева. – Одеса: Одеський національний економічний університет, 2016. – 210 с.

45. Офіційний документ «Програма розвитку малого і середнього підприємництва у місті Одеса на 2016-2018 роки» : від 16.03.2016 № 440-VII [Електронний ресурс] // Одеська міська ради. – Режим доступу: <http://omr.gov.ua/ru/acts/council/81351>

46. Офіційний сайт готелю «Alarus Luxe» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hotelalarus.com.ua/ua/about-us/>

47. Офіційний сайт: Державне агентство України з туризму та курортів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.tourism.gov.ua/

48. Офіційний сайт: Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http:// www.ukrstat.gov.ua/](http://www.ukrstat.gov.ua/)

49. Павлоцький В.Я. Особливості аналізу фінансової стійкості туристичних підприємств, як чинника їх конкурентоспроможності // Економіка Криму. – 2010. – № 3 (32), С. 193-198.

50. Павлоцький В. Я. Статистична оцінка кількісних індикаторів регіональних ринків організованого туризму / В. Я. Павлоцький // Вісник соціально-економічних досліджень: збірник наукових праць; за ред.: М. І. Зверькова (голов. ред.) та ін. (ISSN 2313-4569). – Одеса: Одеський національний економічний університет, 2017. – № 1 (62). – С. 116-127.

51. Роглев Х.Й. Основи готельного менеджменту [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/books_ukr/roglev09-5.htm.

52. Сахошко Ю.П. Готельна індустрія Швеції / Ю.П. Сахошко // Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України: Матеріали круглого столу та студентської науково-практичної конференції (м. Одеса, 12 квітня 2018 р.) / Одеський національний економічний університет. – Одеса: ОНЕУ, 2018. – 678 с. – С. 207-210.

53. Сахошко Ю.П. Кемпінг як заклад розміщування мандрівників / Ю.П. Сахошко // Розвиток сталого туризму: виклики і можливості для туристичного та готельно-ресторанного бізнесу: матеріали круглого столу та студентської науково-практичної конференції (м. Одеса, 12 квітня 2017 року). – Одеса: ОНЕУ, 2017. – 500 с. – С. 158-161.

54. Сахошко Ю.П. Сутність економічної ефективності функціонування готелів / Ю.П. Сахошко // Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та

вчених; Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2019. – 881 с. – С. 478-482.

55. Семенов В. Ф. Методи оцінювання конкурентоспроможності туристичного підприємства / В.Ф. Семенов // Науковий вісник ОДЕУ. – 2010. – № 14 (115). – С. 75-85.

56. Семенов В. Ф. Поняття і зміст організаційно-економічного забезпечення функціонування готельних підприємств малої місткості / В. Ф. Семенов, С. С. Галасюк, О. В. Шикіна // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – №10 (172). - С. 202-212.

57. Семенов В.Ф. Управління регіональним розвитком туризму: навчальний посібник / В. Ф. Семенов, В. Г. Герасименко, Г. П. Горбань / за ред. В. Ф. Семенова. – Одеса–Сімферополь: ВД "АРІАЛ", 2011. – 225 с.

58. Семенов В.Ф., Герасименко В. Г., Горбань Г. П. Управління регіональним розвитком туризму : навч. посіб. / За ред. В. Ф. Семенова. Одеса-Сімферополь : АРІАЛ, 2011. 225 с.

59. Фролова Т.А. Экономика предприятия: лекции Таганрог: ТТИ ЮФУ, 2011. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.aup.ru/books/m217/9_5.htm

60. Шикина О.В. Инфраструктура туризма и гостеприимства как фактор инновационного развития региональной экономики/ О. В. Шикина, С. Г. Нездойминов// Система «наука – технологи – инновации»: методология, опыт, перспективы»: метариалы Международной научно-практической конференции, 26-27 октября 2017 г. / Под ред. В.В. Гончарова. – Мн.: Центр системного анализа и стратегических исследований НАН Беларуси, 2017. – С. 563- 567.

61. Шикина О.В. Международный опыт функционирования малых гостиниц / О. В. Шикина, М. В. Юсупова // Глобальні та національні проблеми економіки. – Миколаїв, 2016. – Випуск №14. – С. 578-581.

62. Шикіна О. В. Динаміка розвитку малих готелів м. Одеси / О. В. Шикіна // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – №1 (187). – С. 313-325.

63. Шикіна О. В. Індекс туристичної конкурентоспроможності як показник туристичного потенціалу України / О. В. Шикіна // Вісник Хмельницького національного університету. – 2017. – № 2. – Т.2. – С. 275-279.

64. Шикіна О. В. Організаційно-економічне забезпечення функціонування готельних підприємств малої місткості: дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: спеціальність 08.00.04 / О. В. Шикіна. – Одеса, 2015. – 317 с.

65. Шикіна О. В. Основні підходи до оцінювання конкурентоспроможності підприємств готельного господарства / О. В. Шикіна, Р. С. Козловський // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2018. – №6 (17). – С. 429-433.

66. Шикіна О.В. Світовий досвід створення готельних мереж / О.В. Шикіна // Туристичний та готельно-ресторанний бізнес: світовий досвід та перспективи розвитку для України: Матеріали круглого столу та студентської науково-практичної конференції (м. Одеса, 10 квітня 2019 р.) / Одеський національний економічний університет. – Одеса: ОНЕУ, 2019. – 881 с. С. 144-149.

67. Шикіна О.В. Сучасний стан розвитку готельного бізнесу Одеської області / О. В. Шикіна // Глобальні та національні проблеми економіки. – Миколаїв, 2016. – Вип. № 13. – С. 413-420.

68. Шикіна О. В. Тенденції розвитку малих готелів м. Одеси у сучасних умовах / О. В. Шикіна, Ю.В. Олійник // Інфраструктура ринку. – Одеса: Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. - 2017. – Вип. 13. – С. 214-219.

69. Шикіна, О. В., Гончаренко, Я. Є. Динаміка розвитку готельного бізнесу Одеської області // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць (ISSN 2313-4569); за ред. : М. І. Зверькова (голов. ред.) та ін. Одеса : Одеський національний економічний університет. 2018. № 4 (68). С. 220–232.

70. Ярьоменко С.Г. Рекреаційний комплекс Португалії: структура та територіальна організація / С. Г. Ярьоменко // Часопис соціально-економічної географії: зб. наук. праць. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – Вип. 17 (2). – С. 129-135.

71. Niecheva N. Scientific aspects of human resources management of the enterprises of sanatorium-resort complex taking into account anti-crisis measures /N. Niecheva/ Socio-economic research bulletin, Collection of scientific works, 2014. – ONEU: Atlant, 2014 – Is. 4 (55). – P. 90-96.